

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Magyarországon: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Külföldön: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

LÁSZLÓ JÓZSEF.

Egyésszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

TOLLHEGYEN.

— október 3.

(Az általános választói jog.) Ugyan mit érne el azzal a Fejérváry-kormány, ha csakugyan császári rendelettel (mert nem lenne az alkotmányos király rendelete) hirdeténi ki az általános titkos szavazatjogot, megadván azt a hazátlan nemzetközieseknek? Ezen szavazatok törvénytelenek lévén, beadók ellenök a petíciót, a törvényekre esküt tett legfelsőbb bíróság pedig egyszerűen semmiseknek nyilvánítaná azokat, a választást pedig megsemmisítené. Azért hát a Fejérváry-Kristóffy bünszövetkezet fenyegetésétől nem ijedünk meg. Szilva krampusz az egész társaság, ha megettük, nem félünk tőlük többé.

(A horvátok) A horvát tanuló ifjuság feljött Budapestre labdát rugni. Szívesen fogadták őket, elmondhatják otthon az élményeiket. Ugyanekkor gyűlést tartottak a horvát és dalmata képviselők, a kiszivárgott hírek szerint a magyar nemzeti törekvések mellett foglaltak állást. Tehát az öregek is visszarugták a kamarilla labdáját. Emlékezzenek meg arról, hogy 1848-ban ellenünk harcoltak és Bécsnek szolgáltak. Kirúgták őket Bécsből, mint a labdát. Nem vállalkoznak többet hazaárulásra semmiféle Khuen-Héderváry kedvéért.

(Tisztelet a debreceni ifjaknak) A debreceni főiskola ifjuság 15 taggal képviselteti magát a budapesti polgárság, egyetemi ifjuság és hazafias munkásság ünnepén. Tisztelet érte a nemes ifjuságnak: Debrecen a világosság várossa, vigyen magával ebből a fényből az ország szívébe, hogy a nemzeti ügy lángja annál szebben és fényesebben ragyogjon, annál magasabba lobbanjon!

(Király Ferenc emléke) Szelid lelkű, áldott, jó ember emléke ujjul fel előttem. Dr. Király Ferenc, Debrecen városa egykori képviselőjére gondolok. Debrecennek sok oly polgára van, a kik valódi európai tudást rejtenek magukban. Rejtenek, ez a helyes szó. Külföldön tanultak, utaztak, nyelveket tudnak, a tudomány haladásával lépés tartanak. Ám nem mutogatják, egyszerűséggel, néha rusztikus burokkal födözik el fényes kvalitásaikat. Ilyeneket többséggel ösmerek, de bizony mondom, hogy nem ők szerepelnek, nem ők usznak a főszínen. Ilyen szerény és e mellett rendkívül tartalmas ember volt néhai dr. Király Ferenc képviselő. Egy laban — mikor javában dult nálunk az ag-

rár-szociálizmus — az országos szabadelvű klubban hallgatta Darányi miniszter, a mint a külföldi agrár-szociálizmust fejtegette.

— Hát te honnan tudod ezeket a dolgokat? kiált fel a miniszter. Tüstént kinevezlek miniszteri tanácsosnak!

Királyt azonban fogta, vonta az ő debreceni volta — nem kért a hivatalból. Ifjú korában Lipcsében tette le a doktorátust. Doktori értekezésében azt a tést állította fel, hogy a liberálizmus folytatása szociálizmus, végeredményében pedig kommunizmus. Idehaza lerántották, kinevették érte, a külföldön doktorrá tették. Mért nem élt még néhány évig; ma már látjuk, hogy a modern szabadelvűség hogy táncol kalamajkát a nemzetközi szociálizmussal és ennek kommunista és anarchista elemeivel. Halála után szolgáltunk igazságot az érdemes férfiúnak, mélyen sajnálva, hogy a míg élt, nem építette ki részletesebben amaz elméletét.

A mai nap eseményei.

— okt. 3.

Ma nagy napja volt a nemzeti küzdelmek történetének.

A szövetkezett ellenzéki pártok délelőtt külön-külön gyűléseztek. Már akkor kitűnt, hogy a szövetkezett pártok lelkesedése nem lankadt, az utóbbi események emelték tetterejét. Teljes egyetértéssel folytatják továbbra is a nemzeti harcot.

A pártoknak délután tartott ülésén ez a lelkesedés és egyetértés még fényesebben bizonyosodott be. A nemzet akaratanak képviselőit nem tartja fenn megkezdett útjában semmi földi hatalom. Mindenki át van hatva annak tudatával, hogy a nemzetre még sok súlyos küzdelem vár, a győzelem végre mégis a nemzeti ügy diadalával végződik.

Az ülés hangulatán uralkodik Apponyi Albert grófnak a függetlenségi-párt által elfogadott indítványa, a melynek értelmében tiltakoznak a képviselőház örökös elnapolása ellen, követelik az ülések folytonosságát és választ követelnek a többség feliratára. Csak így torolhatók meg a nemzet ellen elkövetett bűnök és sérelmek.

Itt említjük meg, hogy Fejérváry Géza bárót ugyszintén kormányának leggyűlöletesebb két alakját, Lányi és Kristóffy minisztereket a király kihallgatáson fogadta. Hogy érezte magát ő Feisége ebben a lestemplizett társaságban?

A mai eseményekre vonatkozó távirati és telefon-tudósításaink itt következnek:

Budapest, október 3.

Ma délelőtt három értekezlet volt. A függetlenségi párt, a néppárt és az új diszidensek tanácskoztak.

(A függetlenségi párt.)

Az országgyűlési függetlenségi párt délelőtt 10 órakor tartotta meg értekezletét Kossuth Ferenc elnöklete alatt. Jelen voltak a párt tagjai csaknem kivétel nélkül.

Kossuth Ferenc az ülést megnyitja, bejelenti, hogy az ifjuság vezére arra kérte őt, hogy hívja meg a képviselőket a ma déli 12 órakor tartandó zárlószentelésre. (Helyeslés.)

Szenderkényi Nándor indítványozza, hogy a párt testületileg menjen el az ünnepre.

Kossuth Ferenc: Áttérve az értekezlet tulajdonképpeni tárgyára előadja, hogy midőn a koalíciós pártok vezetői Bécsbe meghívást kaptak, az impresszió kedvező volt, mert, ezen meghívástaként magyarázták, hogy az uralkodó a parlamenti többséggel akar érintkezésbe lépni és a homo regius intézményt, mely parlamentáris szempontból ismeretlen fogalom, el akarja ejteni. De a csatlódás annál nagyobb volt, mert nem tanácskozásra, hanem ad anekndum verbum hivattak meg. És ámbár nem tétélezhető fel, hogy magyar képviselők a magyar király előtt megaláztatásban részesülhessenek, ez a fogadtatás megdöbbentő volt. Nem terjeszkedik ki itt azon irat tartalmára, melyet a király átnyújtott, mely nem volt más, mint egy papírlap minden ellenjegyzés nélkül. De mindenesetre csodálatos, hogy ez az irat már megjelent német nyelven akkor, amidőn mi még senkivel sem ismertethettük. Kinek a rendelkezésére történt ez? Kéri a pártot, hogy helyeselje a Bécsbe küldött öt politikus magatartását. (Helyeslés és általános eljenzés.) Kéri a párt tagjait, hogy ma délután 4 órakor jelenjenek meg a közös értekezleten, melyre mindazon tagjai a képviselő háznak, a kik most az alkotmány védelmére tömörülni akarnak, pártkülömbőség nélkül kaptak meghívást.

Ezen közös értekezleten a vezérő bizottság egy indítványt terjeszt elő. Kéri Apponyi Albert grófot, hogy röviden ismertesse annak tartalmát. (Eljenzés.)

Apponyi Albert gróf: A vezérő bizottság azt a kérést terjeszti az összes pártok elé, hogy közös értekezleten foglalkozzanak a királyi irat tartal-

Debrecen, Széchenyi-utca 42.

Gőzmosóda

Telefon 323.

Gyűjtő-kocsi.

mával. Minthogy alkotmányos elvek megvédéséről van szó, a vezérőbizottság bármely párt tagját, ki az alkotmány közös védelmében részt akar venni, erre az együttes értekezletre meghívja. A vezérőbizottság határozata értelmében az előterjesztendő indítvány teljes szövegét csak az együttes értekezleten közlik. Azonban kötelességének tartja, hogy annak rövid tartalmát már a párttal ismertesse. Az indítvány első sorban felkéri az értekezletet, hogy hagyja jóvá azon öt férfiú magatartását, akik szeptember 23-án a királyhoz meghívásra mentek és ismerje el, hogy a koalíció a korona által közölt feltételek mellett kormányalakításra nem vállalkozhatott. További pontjaiban foglalkozik a kiegyezés revíziójával, melyet a királyi kézirat osztrák tényezőktől tesz függővé! Ez ellen erélyesen tiltakozunk, de tiltakozunk gazdasági önállóságunk biztosított jogainak kétségbevonása ellen is, minthogy semmiféle revízió ebben a kérdésben nem szükséges. Mi nem akarunk Ausztriának törvényt alkotni, de viszont a magyar törvényhozás jogi függetlenségét minden áron megvédjük. Fejérváry báró a harmadik pontot újságírók előtt enyhíteni iparkodott, de a helyreigazítás ezen módját illetéktelennek és a királyi kijelentésekkel nem egyenrangúknak kell elfogadnunk. Mindezek után az amugy is súlyos helyzetet még súlyosabbnak látjuk. Ennek orvoslását mi csak abban látjuk, hogy a magyar kérdések a magyar parlament dietalis tractusa elé kerüljenek. **Tiltakoznunk kell tehát az országgyűlés folytonos elnapolása ellen, követeljük az ülések folytonosságát és a feliratra a választ.** Ez utóbbi a képviselőházban megvitatható. Ekként vonhatók felelősségre azok, kiket a felelősség terhel, valamint megállapítható lesz az is, hogy kik avatkoztak bele illetéktelenül ezen ügyek intézésébe. (Éljenzés.)

Kossuth Ferenc: Határozatilag kimondja, hogy a párt ezen indítvány tartal-

mához egyhangulag hozzájárul. Felkéri Thaly Kálmánt, hogy a párt részéről a délutáni közös értekezleten az indítványhoz való hozzájárulást tolmácsolja.

Uray Imre kifejezést ad hazafias aggodalmának, mert a helyzet őt nem nyugtatja meg és tart attól, hogy esetleges engedékenység által a nemzetben a lelkesedés lelohad.

Kossuth Ferenc: Oszlja Uray hazafias érzelmeit, de örömmel konstatálja, hogy a nemzet lelkesedése nem hogy csökken, hanem emelkedik. Kéri a pártot, valamint a pártiak hivatát, gondolják meg, hogy jelenleg a függetlenségi párt nem rendelkezik abszolút többséggel. Mi tehát a párt feladata? Megtartani a meglévőt és megszerezni azt a mi még nincs. Ebben a küzdelemben szükség van lelkes és kitartó harcsoztra, de körültekintő vezérekre. Az elnöki székben tiltakozik az ellen, mintha megalkuvásról lehetne szó. Ő a függetlenségi eszmében született és abban fog meghalni. (Általános taps és éljenzés.)

Ezzel az értekezlet véget ért.

(A néppárt)

Az országgyűlési néppárt összes tagjainak részvételével ma délelőtt 11 órakor Zichy Aladár gróf elnöklété alatt értekezletet tartott. Elnök részletes jelentést tett a bécsi kihallgatásról, valamint ismertette a délutáni közös értekezlet elé kerülő határozati javaslatot.

A párt egyhangulag köszönetet és bizalmat szavazott Zichy Aladár grófnak és a délutáni értekezletre a párt szóvivőként Simonyi Semadám Sándor dr. jelölte ki.

Ezzel vége volt az értekezletnek.

(Az ügyvivők a király előtt.)

A mint a „Bud. Tudó.”-nak jelentik: Fejérváry Géza báró miniszterelnök ma korán reggel Bécsbe érkezett Kristóffy József és Lányi Bertalan miniszterekkel és 10 órakor a Hofburgba ment kihallgatásra. Kristóffy József belügyi és Lányi Bertalan igazságügyi miniszterek készen állanak arra, hogy esetleg szintén — Fejérváry báróval együttes — kihallgatáson jelenjenek meg a király előtt.

(Lányi kihallgatása.)

Ő Felsége a király délután 1 órakor külön kihallgatáson fogadta Lányi Bertalan igazságügyminisztert.

Fővárosi tudósítónktól éjjel a következő távirati értesítéseket kaptuk:

A darabontok Bécsben maradnak.

Bécsből jelentik, hogy a király mai kihallgatása után több újságíró megkérdezte Kristóffy belügynököt, vajjon hazatérnek-e Budapestre.

Kristóffy kijelentette, hogy sem ő sem Lányi nem utaznak Budapestre, hanem Bécsben maradnak a király további rendelkezésére.

A Magyar Nemzet ma este megjelent száma közli hiteles forrásból történt értesülés szerint, hogy Fejérváry mai audienciáján előterjesztette azon javaslatokat, amelyek a kabinet válság megoldására nézve szükségesnek tart.

Máshelyről is megerősítik ezt a hírt sőt hozzátesszik azt is, hogy a király ha bárma még nem döntött a javaslatok felett, — ismét megbizta a fődarabontot a miniszterelnökséggel. Csakhogy ezuttal nem mint ügyvivő, hanem mint tényleges miniszterelnök tér vissza.

Bármily különösnek hangozzék is a hír annyi bizonyos, hogy ha Fejérváry most mint designált miniszterelnök tér vissza, megkezd a félbemaradt erősköz politikáját. Azonban a nemzetnek is lesz olyan erős keze, a melylyel ezt a politikát vissza veri.

(A pártközi konferencia.)

Az egész ország feszült figyelme ma a felé az értekezlet felé fordult, a melyet az összes politikai pártok tartottak meg Budapestben.

A pártkonferencia délután kezdődött meg s nem kevesebb, mint **270 képviselő jelent meg azon.**

Az ülés kezdetén Andrássy Gyula gróf kimentette magát, majd pedig Kossuth Ferenc benyújtotta a fentebb ismertetett azon határozati javaslatot.

A debreceni színház első éve.

— Két közlemény. —

A közelben van, hogy Thália istenségének szentelt, Kossuth utcai csarnokunk megnyitásának negyven éves jubileumát ünnepeljük. Fényes az a múlt, a melyre színházunk e negyven év leforgása után vissza tekinthet s ragyogónak ígérkezik a jövő, amely még előtte áll.

Akkor sem volt a hazában város, a mely a színművészet iránt annyira érdeklődött volna, mint Debrecen. Örömmel mondhatjuk el most is ezt róla; de lelkesedése és érdeklődése csupán színművészetért él, mert műizléssel bíró közönségünket, amíg a kontárkodás visszariasztja, hitványságoktól és a léhaságoktól undorodva fordul el, addig a valódi művészetben kimondhatatlan élvezetet és gyönyört talál.

Sohasem tévesztette eddig színházunk hivatását, a mely a nemzeti érzés ápolásában, nemesítésében, a jó ízlés fejlesztésében nyilatkozott és bátran remélhetjük, hogy a jövőben sem fogja a haladó kortól elmaradva, magasztos célját hűtlenül félredobni s helyette a félszagségeket, léhaságokat, a romlottság eredményezőit keblére zárni.

Igy lesz ez és így is kell, hogy legyen, mert másképp nem is történhetik, az alföld fővárosában, a kálvinista Rómában, Debrec-

benben. Ez a díszes palota, mely a ernyedetlen munka, erély és nemes akarat folytán áll, egyszerűségi közönségünk műveltségi fokának mérőjéül tekinthető, amely tanuskodik arról, milyen fejlett ízlésű volt akkor is a debreceni közönség, mely az előadásokban az operák hiányát semmi módon nem szenvedhette, amint hogy nem szenvedheti most sem, amiről az operai előadások alatti szufolt házak tanuskodnak.

Színművészeink közül, akik szívvel, lélekkel csügtek pályájukon, amely bizony sokszor hűtelen és sok nyomorult napokat szerző volt, nem egy-kettő érte el a tiszta művészet színvonalát és nem egy-kettőnek nevével őrzik a színművészet történet lapjait.

A kit meg szeretett Debrecen, az itt holtig tartó otthona lel. A jó órag Foltényi bácsi, kinek babérokkal dus, diadalmas életpályája a debreceni színházhoz volt kapcsolva, amelynek deszkáira már mint a közönség kedvence lépett fel és tartotta fent magát rajta magát egész a közelmúltig, csak pár hónapja, hogy meghalt, szintén a vérbeli művészek közül való volt. Épp ily kedves fogadott fia volt Debrecennek az öreg Száky bácsi.

Lássuk hát a fényes múlt első felvonását: színházunk történetét s az első színévad lefolyását, amely jövőjét velette meg a most virágzásban levő színművésznőknek.

A magyar alföld ez ősrégi városában mindig szívesen fogadtattak Thália felkentjei; a templomot, melyben tisztókat teljesítették, azonban csak a Cegléd és Piac utca szegletén lévő, az erre a célra kényelmetlen vargasszin, később a Batthányi utcai magtár képezte. Debrecen hatósága és közönsége végre belátta, hogy városunk ízlésének és népeségarányának a színházzá rögtönözött szín és magtár nem felelnek meg. Már 1843-ban kezdtek gondolkodni egy alkalmasabb helyiség készíttetéséről és több tekintélyes színház tervrajzát vizsgálták.

Az ügy azonban félbemaradt és csak a sajtó ébresztgetésére került szűnyegre. A községtanács felhívására Csorba János, akkori polgármester, kérte ki az engedélyt egy állandó színház felépítésére. Elegendő pénz azonban nem volt, azonfelül az alkalmas telkeket is máregdrágán kinalták s az ügy ismét szunyadt 1860-ig, amikor a „minden népért, nemesért buzgó” takarékpénztár és gőzmalomtársulat nagyadományozásával nagy lökést adott a vállalatnak. Sok gondolkodás után végre megvásárolták a mai helyét és Ibb Miklós építész, később Skálniczkyt kérte fel a város előljárósága a tervek készítésére. A Skálniczky 3 ik terve elfogadtatván, az építés Vecsey Imre, helybeli tekintélyes építőmesterre bízott.

Az 1861-dik évi alkotmányos városi-

a melyet a függetlenségi párt délelőtti ülésén Apponyi Albert indokolt.

Az indítványban foglaltakat zajos tetszéssel fogadta a pártértekezlet s a felolvasás után Thaly Kálmán a függetlenségi párt nevében, Wlassics Gyula a disszidensek nevében, Bánffy Dezső az új párt nevében, Simonnyi S. Sándor a néppárt, Nagy Ferenc az új disszidensek, Vázsonyi Vilmos a demokraták nevében kijelentették hozzájárulásukat.

A pártértekezlet egyhangulag elfogadta a javaslatot.

(Az új kormány ellen.)

Késő éjjel táviratozza tudósítónk, hogy a vezérő bizottság tekintve, hogy Fejérváry újabb kormányra jutását befejezettnek tartják, — holnap szerdán ülést tart, Ezen az ülésen fogják megállapítani a vezérő bizottság tagjai, hogy milyen állásfoglalást tanusítson a a darabantokkal szemben.

Debrecen népe Budapesten.

Zarándoklás okt. 6-án.

Felhívás a polgársághoz.

— október 3.

(Saját tudósítónktól.) Az ország forrongó hangulatban van. Nagy idők küszöbére állunk. Megmozdult, talpon van a nemzet és sikra száll a bécsi bérencek gaz erőszaka ellen. Október hó hatodikán, a magyar nemzet e gyásznapján kíván kifejezést adni Budapest, székesfőváros polgársága lángoló hazaszeretetének. Ebből az alkalomból az ország minden részéből zarándokolnak fel Budapestre.

Debrecen népe, melynek hazaszeretete mindenkor példát szolgáltat az ország előtt, most se marad, mozdulatlan, kiveszi részét

a fővárosban okt. 6-án megtartandó ünnepségekből.

Jöleső örömmel konstatáljuk azt, hogy Debrecenben megindult mozgalom. Lapunk volt az, amely néhány nap előtt — ezt az eszmét megpendítette. Százszoros örömmel vesszük ezt tudomásul, hiszen látjuk, hogy szavunk nem hangzott el a nélkül, hogy e város hazafias és lelkes közönségének szívében visszhangra ne talált volna.

A debreceni polgárság mozgalma nagy arányokat öltött hogy azonban minél szélesebb körben ismerjék meg az idei október 6-nak nagy jelentőségét a budapesti zarándoklat előkészítői nevében dr. Körösi Kálmán és dr. Varga Lajos a következő felhívást intézi Debrecen népéhez:

Polgártársak!

Omoljanak le a pártokat elválasztó falak!

Ne legyen köztünk különbség többé születés, foglalkozás és társadalmi osztály szerint!

Egyesüljünk mindnyájan, kiket e föld hord és egével betakar a hazaszeretethen, a hazafias erényeknek önzetlen gyakorlásában!

Ma ezerszer inkább mint valaha van szükség erre; álnokság, hitszegés környékez bennünket, szentesített törvényeinket kiforgatják, annyi hőnek kiöntött vérével megpecsételt alkotmányunkat lábbal tiporják.

Veszélyben az alkotmány, veszélyben az hazánk!

Már haljuk a hívó szótát:

Talpra magyar
Hi a hazánk!

Tüzet önt belénk a nagy időknek szent zsolozsmája:

Kossuth Lajos azt üzenté . . .

Polgártársak!

Budapest fő és székfőváros polgársága egy szív egy lélek e válságos napokban. Debrecennek is meg kell mutatni, hogy a fővárosból kiindult hazafias érzelem hullámoknak gyűrűi ide is elhatoltak, a magyar szabadság őrvárosának falai közé!

Nem tudjuk mikor jó el a perc, melyben

mindnyájunknak el kell menni, de ez a percre találjon bennünket készületlenül.

Zarándokoljunk el két sirhalomhoz, a magyar nemzet két örökké fénylő vezéresilágának nyugovó helyéhez.

Közelget októbernek hatodik napja, mint egy évről-évre megújuló és irtózatos

emlékeztető az osztrák igazságra, — az osztrák zsarnokságnak a legyilkolt hősök gözölgő vérében dobzóadására.

Mindig meggyújtjuk a napon a boszszuért, a megtorlásért kiáltó emlékezésnek lobogó fáklyáját, de most élezzsük, most szítsuk ezt a tüzet kebleinkben, fellángolva a magas menyboltozatig, hogy melege, hogy tüze átjárja minden magyarnak szívére, a ki kárpátoktól Adriáig lélegzik és mozog.

Zarándokoljunk el a magyar szabadság két vezéresilágának, a zsarnokság által legyilkolt „nemzeti miniszterelnököknek“

gróf Batthányi Lajosnak,

és a zsarnokság által hontalanná lett legnagyobb magyarnak

Kossuth Lajosnak

a budapesti kerepesi temetőben domboruló sírházhoz!

Szívéünk dobbanjon össze Budapest főváros népének szívével, mutassuk meg, hogy e válságos napokban a kitartáshoz erőt, a veszélyben bátorságot, ha kell önfeláldozást a nagy idők a nagy embereinek életéből, tetteiből merítünk!

Zarándokoljunk el október hatodik napján a sok közül e két sírhalomhoz, ott vegyük magunknak a tiszta hazaszeretethetnek szent lelkét!

Omoljanak le köztünk a választófalak, melyek párt, társadalmi osztály és foglalkozás szerint eddig elválasztottak!

Jertek el mennél számosabban!

A részleteket ma este 6 órakor az Angol királynő szálloda nagytermében tartandó értekezleten állapítjuk meg, melyre Debrecen város hazafias polgárságát ezennel meghívjuk.

Debrecen, 1905. október hó 4-ikén.

Az előkészítő bizottság nevében.

Dr. Körösi Kálmán. Dr. Varga Lajos.

A debreceni színház jubileuma.

— A végleges műsor. —

— október 3.

(Saját tudósítónktól.) Szombaton, e hó hetedikén este tölti be a debreceni színház fennállásának 40 évfordulóját. Még néhány nap s elérkezünk ehhez a ritka szép jubileumhoz, a melynek megünneplésére Debrecen város közönsége hetek óta készül.

Az országnak aligha van még egy ilyen színháza, a melynek színpadján annyi jeles művész és művésznő kezdte volna meg diadalmas pályáját, mint a miénk, a debreceni, s kevés olyan színháza van az országnak, a melynek művészeti története olyan gazdag lenne, mint ez, a melynek fennállását ünnepleni fogjuk.

A jubilaris este mereteiben is nagyszabású. Mint lapunk egyik múlt számában megírtuk, a színházi bizottság által kiküldött szűkebb körű rendező bizottság a programot összeállította, azonban nem lehetett véglegesnek tekinteni. Most azonban az estély műsora meg van állapítva s a rendezőség a meghívókkal együtt tegnap küldte szét.

A jubilaris estén Blaha Lujza asszony, Mándoky Béla és Gárdonyi Antal a régi gárda tagjai résztvennek s jövetelükről táviratilag értesítették Oláh Károly kulturtanácsnokot.

A rendezőség egyébként a következő meghívót bocsájtotta ki:

Debrecen szabad kir. város színháza fennállásának 40 éves jubileuma alkalmából 1905. évi október hó 7-én este 7 és fél órakor a színházban tartandó Disztribúción, amelyen a színház régi tagjai közül báró Splényiné — Blaha Lujza, Mándoky Béla és Gárdonyi Antal is szerepelnek. Az előadás általános bérletszűnetben fog tartatni.

képviseelő testületnek jutott a szép hivatás: a nemzeti intézet alapkövének letétele.

Lassanként felemelkedett Thália temploma, de az épület nem nyitott meg még 1863-ban sem, mert a belső felszerelések hiányoztak.

Végre ezzel is rendbe jöve szervezték egy oly bizottmányt, mely a színház szellemi életének a kívánt irányt megadja. Színházunk első igazgatója Reszler lett, aki már az előbbi években is játszott városunkban társulatával a közönség meglegedésére.

Igy elkészülve 1865 Október 1-én megjelent a helyi sajtó hasábjain a „Játékrend a debreceni színház megnyitásához és első előadásaihoz“:

I-ső nap. a) Thalia diszmenet, eszményítetté Molnár, zenéjét szerezte Jakoby karnagy.

1-ső szakasz. b) Jókay prológja, a debreceni színház megnyitásához; — szavalja Jókayné asszony.

c) Kölcsey himnus, éneklé az összes személyzet.

2-ik szakasz. Mosonyi ünnepi zenéje.

3-ik szakasz. A debreceni színház megnyitására írt „Zrinyi a költő.“ Történeti korrajz 2 szakasz 6 képen, énekekkel, táncokkal, esataközönség, tábori élettel, harci s népjelenetekkel, látványos csoportozatokkal. — Jósika regénye után

színpadra alkalmazta H. N. — Zenéjét írta Jakoby karnagy.

1-ső szakasz. „Hűség.“ 2-ik szakasz. „Ne bánisd a magyart.“ — 1-ső képlet. A két Zrinyi. — 2-ik képlet: A zserinvári öszez esküvők. — 3-ik képlet: A szigetvári hősök halála és apothozisa. — 4-ik képlet: Markó Capilet magyar, szláv dandára. — 5-ik képlet: Zrinyi és Mirza khán csatája. — 6-ik képlet: A diadal ünnepe.

II-ik nap: Ugyanez.

III-ik nap: Operai rész és utána Dobsa 100 arany jutalmat nyert magas vigjátéka. — „Vigjáték-tárgy“ vagy „Egy kis költői szabadság.“ Még sehol sem adatva, a megnyitásra a szerzőtől átengedett.

IV. nap. Bérlet 1-ső szám. — Legújabb vigjáték: „A fertály mágusok.“ Berczikől 5 felvonásban.

V. nap. Szünet — előkészület.

VI. nap. „Bánk-Bán“ teljesen és minden kihuzás nélkül. Molnár által ufolag scenirozva és berendezve.

VII. nap. Szünet.

Sarkady István.

— Jegyek a színházi pénztárnál az előadás előtti napon már megválthatók rendes napi áron. A rendezőség.

(Az est műsora.)

I. rész. „Bánk Bán“ opera nyitánya, előadja a 39-ik gyalogezred zenekara Huber Miksa karnagy vezetése mellett. II. rész. Magyar Dal (élő képekkel), szavalja: Szakács Andor. III. rész. „Bánk Bán“ második felvonása. Személyek: Bánk Bán Mándoky Béla, Petur bán Szakács Andor, Mikhál bán Deácy Alfréd, Simoa bán Szilágyi Ernő, Biberach Gárdonyi Antal, Zászlós ur Ungváry Vilmos. IV. rész. „Falu Rossza“ első felvonása. Személyek: Feledi Gáspár: Vadász Lajos, Lajos fia: Zilahy Gyula, Boriska leánya: Szabó Irma, Bárti Teresi: Almásy Lola, Göndör Sándor: Arkosy Vilmos, Kónya kántor: Sarkadi Vilmos, Óreg paraszt: Kátóna Imre, Finum Rózi: Blaha Lujza, Csapóné: Gárdonyi Teréz, Sulyokné: Arday Ida, Tarisznyásné: Kertész Kata, Gonosz, baktér: Békés Gyula, Csapó: Szabó Gyula, Jóska: Juhay József. V. rész. Ünnepi Epilogus. Irta dr. Körössy Kálmán. Személyek: Debrecen védszelleme: Csádar Irén. Hungária: Markovics Margit. Thália: Szabó Irma.

Munkásbérek kifizetése.

— október 3.

(+) Nem új eszme, hogy a munkások heti bérének kifizetése ne szombaton, hanem egy másik köznapon történjen, azonban ez irányban eddig vajmi kevés, vagy épen séggel semmi sem történt. Pedig ezen kérdés egyike a legfontosabb kérdéseknek, amelyek megoldásra várnak.

Ki ne látta volna már azokat a bizonyos tántorgó alakokat a város utcáin, mellettük elhaladva, ki ne érezte volna már a pálinka és egyéb szeszes italoknak szájukból áradó undok büzt.

Nem kell különös megfigyelőképesség hozzá, hogy elmondhassuk, miszerint ezen alakok leginkább szombaton este és szombatról vasárnapra viradóra éjjel láthatók, a mint szitkozódva és trágár dalokat énekelve a város félre eső utcái és helyei felé ödöngenek, hogy ott esetleg a közbiztonságot is veszélyeztessék.

Természetes, hogy az ilyen munkás családjaival együtt kénytelen nyomorogni, mert heti keresményének legnagyobb részét egy éjszaka elitta, nem is beszélve a fokról-fokra való erkölcsi súlyedés elszomorító mélységéről, amely az ilyen munkásnál és családjánál elkerülhetetlen.

Hogy miért láthatók ezen alakok leginkább szombaton és vasárnapra virradó éjjel, az eléggé kézzel fogható.

Szombat este kapják meg a munkások heti bérüket, tehát van pénzüik az iváshoz.

Vasárnap nem kell munkába állni, tehát van idejük az éjszakai dözslést kioldani.

Mind ez az alkalom egyszerű lélektana.

Mert kétségtelenül az iváshoz kínálkozó különös kedvező alkalom az oka, hogy sok olyan munkás is rabja lett az ivás kártékony szenvedélyének, ki különben, alkalom nélkül józan és tisztességes maradt volna.

Mindig gyűlésezünk ebben az égető kérdésben, de még azt az eredményt sem értük el, hogy a munkások heti bére a hét közpén fizetessék ki.

A szocialista vezetők ne csak követeljenek, hanem a munkások érdekében tanítsák is őket.

Világosítsák fel a munkásokat, így jó létük érdekében igen üdvös munkát végez-

nek, főleg ha velők megértetik, hogy a munkásbérének valamely másik hétköznapon való kifizetését kérik munkaadóiktól.

A munkaadók pedig határozják el, hogy a bért nem a hét végén, hanem a hét közepén, a hét elején, vagy vasárnap is fizetik ki.

A munkásokra nézve ez teljesen mindegy, s a munkaadókra nézve sem bír hátránnyal.

A munkaadók munkásaikat ez által csak a gazdálkodásban támogatják s maguknak tisztességes és szorgalmas munkásokat nevelnének.

Nagyon természetes, azért részeges munkás még mindig lesz, a betegség elhárapódzott s ezt most egy csapásra orvosolni nem lehet.

Egyház és iskola.

Iskolaszéki ülés. Az ev. ref. egyház iskolaszéke Kiss Albert lelkész elnöke alatt tegnap délután ülést tartott. Az ülésnek fontosabb tárgya az iskolaszéki elnök megválasztása volt. Több apró ügy letárgyalása után megejtették a választást, mely szerint az iskolaszéki elnöki tisztséget az iskolaszék Tassy Miklóssal az eddigi elnökkel töltötte be. A gazdasági ismétlő iskola ügyében átmeneti intézkedés történt. A szüreti és vásári vakációt az elemiiskolákban 5 évtől 11 ig engedélyezte az iskolaszék. Kovács János népiszkolai felügyelőnek vallási tanításért 600 koronát. Felügyelet közben való utazási költségeire pedig 100 koronát javasolnak megadni az egyháztól.

Törvényhatósági élet.

Pénztár vizsgálat. A városnál tegnap pénztárvizsgálat volt, amely alkalommal a gyámpénztárt vizsgálta meg a bizottság. A pénztárban uralkodó pontosságot és nagy rendet ezuttal is konstataálta a bizottság.

Hitelesítő közgyűlés. A kétnapos városi közgyűlésnek jegyzőkönyvét ma délután hitelesítették. Az e tárgyban összehívott ülésen a kiküldött törv. biz. tagokoh kívül Vecsey Imre főjegyző volt jelen.

Hajdumegye legtöbb adófizetői. A vármegye igazoló választmánya szeptember 26-án tart gyűlést. Az adóhivatal kimutatásai egyébként október 6-tól 14-ig tartanak.

Az adózás. Az elmúlt hónapban befolyt községi adóban 34687 korona 9 fill., utadóban 10.964 korona 92 fillér, ref. egyházi adóban 6324 korona 28 fill. nyírvisztesapolási adóban 1875 korona 92 fillér, iparkamarai költség címén pedig 450 korona 19 fillér.

NAPI HIREK.

Honvédbakák szenvedése.

— Törvénytelen rendelet. —

(Saját tudósítónktól) A mai politikai helyzet bonyodalmai közvetlen csapással sújtják az öreg bakákat. Szegényeknek fekete vasárnapjuk volt tegnap, a hónapok óta számolgatott kis és nagy napok összes reménységeit elsöpörte az a rendelet, hogy további intézkedésig bentartják őket a kaszárnyákban.

A közös legénységnek még csak elviselhető a sorsa, december harmincegyedikén hazaeresztik mindnyájukat, de annál súlyosabb helyzetük van a honvédeknek, akikkel tegnap közölték, hogy a honvédelmi minisz-

ter legújabb rendelete szerint, 1906. évi május hónap nyolcadikáig kötelesek szolgálni a hazáért.

A honvédelmi miniszter ezt a rendeletet azzal okolta meg, hogy a honvédelegénység 1903. október elseje helyett az akkori obstrukció miatt 1904. május nyolcadikán kezdte meg a szolgálatot. Kétéves szolgálati idejük tehát csak 1906. május nyolcadikán jár le.

Ez a rendelet roppant ekeserítette az öreg honvédbakákat, törvénytelennek tartják a miniszter intézkedését. 1904. március tizenhetedikén ugyanilyen rendelet jelent meg hivatalos lapban, amely szerint azon hadkötelezetteknek, akiket 1904. márciustól áprilisig soroznak be, 1903. december harmincegyedikétől kezdődik a szolgálati idejük.

A honvédeknek tehát ennek az esztendőnek az utolsó napján járna le. Bihar miniszter azonban ugylátszik nem respektálja hivatali elődjének ezt a rendeletét s az abnormis időkre hivatkozva, fél esztendővel tovább tartja benn a honvédelegénységet.

Az új rendelet szerint, ha 1906. május 8 ig sem ajánlanák meg az újoncokat, akkor a legutoljára kiközött póttartalékosokat hívják be szolgálatra.

Napról-napra.

— október 3.

Fáklyás zenét nem lát Budapest ma este... Bokányi, Rudnay gátolja a bestét!

Fáklyát ne gyujts, magyar! ekkép Bécsben óvják;

Elég ha Kristóffy dobál égő csóvát!

Dehogy győzne rajtunk
Osztrák kacska karja,
Ha magyar nem törne
Folyton a magyarra!

— **A király névnapja.** Névnapja van ma okt. 4-én a királynak. Közel esik okt. 6 hoz, a magyar nemzet gyásznapjához és fájdalmas vonatkozásban van ez a mostani névnap: évforduló a nemzet alkotmányvédő küzdelmével. Nem lehet hát ez a királyi névnap most a magyar nemzet örömnepje. A magyar nemzet hagyományos királyi ünnepét megbántották, el is borult az most és nem is melegszik föl a nemzet szíve ilyen ünnepen, amíg az alkotmányon esett sérelmet jóvá nem teszik. A király bántotta meg a nemzetet, a királynak kell kiengesztelnie. Akkor lesz újra kedves ünnepnapja a magyarnak a Ferencnap: évforduló. Ha megemlékezik a magyar most a templomban a királyáról, azért fohászkozik csupán, hogy fordítsa a magyarok istene a gonosz tanácsadók által befolyásolt király szívére a magyar nemzet felé. Ez a névnap azonban most Debrecenben is, — mint egyebütt, szomorúan hideg lesz az országban. A debreceni templomokban mindazonáltal a szokásos módon hálaadó isteni tisztelet lesz.

— **Az egyetemi ifjak ünnepélye.** Budapestről írják: Az egyetemi ifjuság ma délután rendezte zászlóavatási ünnepét az Ujváros háza nagytermében. A mint nekünk írják, a terem zsúfolásig megtelt érdeklődő közönséggel, mintegy 60 képviselővel az élükön. A városháza előtt számos lovas és gyalogrendőr örködött a rendre. Mikor a közönség már elhelyezkedett, szünni nem akaró éljenzés közben megjelent a teremben Melher Armand, Kovács István és Kovács László egyetemi hallgatók, kik a szocialisták által a minap megtépett fehérselyem zászlót hozták, melyen ez a fólrás volt olvasható: „Életünket és vérünket a hazáért!“ Az ünnepség a meghatározott program szerint

folyt le. Nagy hatást keltett Kossuth Ferenc és Apponyi Albert gróf beszéde. Mindketten további kitartásra és lelkesedésre biztatták az ifjúságot, akiket egyuttal mérsékletre és higgadságra is intettek. Az ünnepség után az ifjúság hazafias dalok éneklése közben osztott szét.

— **A debreceni villamos telep.** A villamos telep ügyében a világi bizottság Körner Adolf tanácsnok elnöke alatt szombaton e hó 7-én délután ülést tart. — Ezen az ülésen fog a bizottság döntésén a villamos telep felállítására vonatkozó ajánlatok felett, hogy melyiket ajánlja elfogadásra a tanácsnak. Ezuttal sem mulaszthatjuk a bizottság tagjait, hogy jól vegyék fontolóra e kérdés elbírálását, mert egy ily nagyfontosságú intézmény létesítésénél tekintetbe kell venni a pályázó vállalatok megbízhatóságát is.

— **Esküdtétel.** Balogh Sándor, a tegnap kinevezett városi tb. aljegyző ma tette le a szokásos hivatali esküt.

— **A debreceni vadásztársulat** e hó 4-én délután 6 órakor a tüzoltó őrtanya helyiségében gyűlést tart, melyre az összes tagok meghívottak.

— **Közgyűlés.** A debreceni gazdasági egyesület e hó 12-ére hirdetett közgyűlését e hó 22-én tartja meg.

— **A „Szent Erzsébet Egyesület”** ma — szordán — d. u. 3 órakor a szokott helyiségben választmányi ülést tart, melyre ezen uton is tisztelettel meghívja a t. c. tagokat az elnökség.

— **A színházban nem lehet dohányozni.** Ismeretes, hogy szini szezon előtt megindult a mozgalom arra nézve, hogy a színház belsőjében lévő buffetben a dohányzás megengedtesse. A dologgal a színházi bizottság is foglalkozott, mely elhatározta, hogy a színház biztosító társaságaihoz, az Első magyarhoz és a Foncierhez engedélyért fog felírni. A felírás megtörtént s tegnap válasz is érkezett rá. A biztosító társulatok azonban egyértelműleg kimondták hogy a színház belsőjében a dohányzást nem engedélyezhetik. Mi is csak helyeselni tudjuk a biztosító intézetek eljárását, mert hiszen sehol az országban nem létezik, hogy dohányozzanak a színház falain belül.

— **Dienes napi vásár Debrecenben.** Az őszi nagyvásár október 9-én kezdődik és 17-ig tart a következő sorrendben: október 9, 10. és 11-én gyapju, szőr és iparcikkek, gabona és termény, 12. és 13-án juh, 14. és 15-én sertés, 15. és 16-án ló, 16. és 17-én a baromvásár.

— **Életunt munkás.** Tóth János 65 éves vízihordó tegnap éjjel Pásti-utca 8. szám alatti szállásán felakasztotta magát. Tettét senki sem vette észre és mikor rátaláltak már halott volt. Az önmagával is meghalonlott ember már napok előtt kedvetlen, szótalan volt. Kerülte az embereket, elzárkózott mindeki elől. Az öngyilkossága előtt való napot még munkában töltötte. Végzetes tettét e hó 3-ára virradó éjjel követte el. — Csendben kilopódzott a szobából, felment a padlásra és ott egy szarufára felkötötte magát. Csak reggel akadtak rá hosszas keresés után megmerevedett holttestére. — Végül Jánosné a szállásadója azonnal értesítette a tragikus véget ért ember esetéről a rendőrséget, honnan Posalaky polgári biztos jelent meg dr. Szalay Béla orvossal a helyszínén, akik a vizsgálat megejtése után a Tóth János hulláját beszállították a kórházba.

— **A debreceni M. Á. V. altiszti kör** október hó 6-án saját kör helyiségében (Pályaudvar tiszti-lak földszint II-ik lépcső) az aradi mártírok emlékére hazafias estélyt rendez, melyre, mivel külön meghívók nem bocsátotnak ki, ez uton hívja meg az érdeklődő közönséget az elnökség. Az estély

egyik legkimagaslóbb számát Dr. Kőrössi Kálmán ügyvéd ur a kör ügyészének haza fiaá felolvasása fogja betölteni. Kezdeté 8 órakor.

— **Az osztálysorsjáték** mai húzásán a következő sorsjegyeket húzták ki:
60.000 koronát nyert: 82342
30.000 koronát nyert: 35314.
5000 koronát nyertek: 24242 69415 71777.

2000 koronát nyertek: 1078 8833 9046 18453 20125 28221 32470 35762 36654 38550 39023 42395 46159 54084 53868 38666 65136 66206 79617 82325 84174 97121 1000948 102508 103090 109701.

— **Meglopott postatiszt.** Pálfi Endre Garai utca 10 szám alatt lakó postatiszt tegnap délelőtt valamely ügyben nejevel együtt tárgyaláson volt a járásbírósnál. Távollétük alatt valaki behatolt bezárt lakásukba, és az egyik ágyban a párnák alá rejtett 90 korona pénzt ellopta. A rendőrség a károsult postatiszt feljelentése folytán keresi a tettest.

— **Szakosztályi választmányi ülés.** A kőművesek és enkrászok tegnap délelőtt az ipartestület tanácstermében szakosztályi választmányi ülést tartottak. Az ülésen a ma délután megtartandó előjárásági ülésre készítettek elő tárgyalás végett egyes ügydarabokat.

— **Betörés.** Az elmúlt éjjel — mint tudósítónk írja — vakmerő betörés történt Hosszupályi községben Kaufmann Jakab oda való kereskedő boltjának falát ismeretlen ettesek kiásták és behatolva az üzletbe, onnan mintegy 65 korona értékű különféle árut elloptak. Az esetről a hosszupályi csendőrség táviratilag értesítette a debreceni rendőrséget mely megtette az intézkedéseket az esetleg Debrecenben levő betörők kézrekerítésére.

— **Bosszuállítás kutyával.** Kegyetlen módon töltötte ki bosszuját Bozóki Sándor 17 éves tinár tanonc társán, aki öt folyton gunyolta. A két inasgyerek egymás szomszédságában lakott és állandóan gyűlölködött. A 12 esztendő Pápai Vince amikor csak szerét tehetette kifigurázta, bosszantotta ingerelte a nála néhány esztendővel idősebb Bozóki Sándort, aki aztán ha elcsiphette a kis fiút rendszerint alaposan helybenhagyta. Tegnap délután is civakodtak valami felett. A nagy fiu kergette az utcán a Vince gyereket, de nem tudta megfogni, erre dühében utána uszította a gazdája kutyáját. A kutya rárontott a gyerekre, aki menekülni próbált a veszedelmes állat üldözése elől, de nem sikerült, mert patkányfogóból egérfogóba jutott. A társa ugyanis menekülés közben elfogta és odatartotta a feldühödött ebnek, mely rettenetesen összemarta. A súlyosan megsebesült tanonc gazdája, Kripkó Lajos feljelentette az esetet a rendőrségen.

— **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő halálozások jelentettek be: Kiss László ev. ref. 2 hónapos, Kálmán István ev. ref. 85 éves, Tárkányi Mária ev. ref. 60 éves, Szabó Lajosné ev. ref. 84 éves, Dudás András r. kath. 48 éves, Fiedler Viktor ág. ev. egy napos, Pincés Eszter ev. ref. 3 éves, Szabó András róm. kath. 4 éves, Zarkai Dánielné ev. ref. 39 éves, Molnár Bálint ev. ref. 52 éves, Agárdi Etelka ev. ref. 3 hónapos, Varga Mihály ev. ref. 84 éves, Oroz Lenke r. kath. 13 éves.

— **A cseléd kára.** Ispán Juliánna cselédleány a Széchényi-utca 6 szám alatt szolgált, de a múlt hónapban, hogy beteg lett, hazament Kabára a szüleihez. A ruháját és cselédkönyvét azonban nem vitte magával, hanem itt hagyta szolgálata helyén. Most, hogy felgyógyult eljött a holmikért, melyeket azonban nem tudtak neki visszaadni, mert ezalatt míg otthon volt, valaki ellopta a cseléd könyvét és a ruháját is. A károsult leány az ismeretlen tolvajt feljelentette a rendőrségen.

— **Kirabolt pékmester.** Vakmerő rablás történt tegnap este a fővárosban. Hein Ignác tököli pékmester bejött tegnap a fővárosba, hogy itt különböző bevásárlásokat

tegyen. Itt találkozott Plautin Antal pékmesterrel, aki szintén Tökölről való. Hein együtt töltötte földijével a napot és este 8 óra tájban az Erzsébet hídon Budára tartottak.

Itt esatlakozott hozzájuk Plausin egyik ismerőse. Heine beszélgetés közben közölte, hogy hordókat akar vásárolni. Plausin ismerőse ajánlkozott, hogy egy jó címet mond. Amikor áttértek a híd budai részéhez, az ismeretlen odaszólt Heinek:

— Adjon egy papírost, majd felírom a hordókereskedő nevét.

Hein kivette a pénztárcáját, hogy papírost vegyen elő. Ekkor az ismeretlen megragadta és a pénztárcát kiakarta rabolni Hein kezéből. Hein kétségbeesve védekezett, majd segítségül hívta a földijét. Ez azonban kést húzott elő:

— Add oda a pénztárcát — kiáltott Heinek — különben leszaruok.

Hein nem tehetett egyebet, mint átadta a pénztárcát, amelyben 1600 korona volt. Ezzel a rablók elmenekültek. Hein a rendőrségre jelentette, ahol bejelentette az esetet. A rendőrségen kiderült, hogy Plausin rablás és szándékos emberölés miatt már 15 évi fegyházat ült. Plausin Antal 43 éves, magas, köpcös ember, haja, szeme, bajusza fekete. Magyar eszmat és fekete ruhát viselt. A társa 45 év körüli, magas, sovány, arca sárgás, haja szőke, szeme kék.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképezőművészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalu-sy-ház. Állandó fényképfelkialítás a műterem kapubejárataánál levő kávéházban.

x **Iskolai növendékek** részére a legelőnyösebb bevásárlási forrás u. m. legújabb vászon fedelű füzetek, valódi E. O. Richter-féle és magyar gyártmányú körzők, rajzpapír és rajztömbök, vonalozók, rajztáblák, dörzsgummi, tubus és gombfestékek, valódi kínai téschok, iskola táskák, legjobb zsebkönyvek, tollnyelvek, tollkészek, legjobb minőségben és feltűnő olcsó árakban. Iskola könyvek bekötése: egész vászonba névből nyolcmással darabonként 40 fillér, félvászonba papírkötésbe 20 fillér. Pongrácz Géza papírgyári gyári raktárában. Debrecen, Piac utca 7. Bika szálloda mellett.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

A Zeysig-ügy új fordulata.

Rudnay vesztegetett.

Kihallgatás a vizsgálóbírónál.

— október 3.

(Saját tudósítónktól.) Dr. Bakonyi Kálmán vizsgálóbíró — miután a királyi táblától visszaérkeztek hozzá az iratok — erélyesen hozzálatott a Zeysig-ügyben megindított vizsgálat folytatásához.

Zigány Árpád, a kinek tegnap délben kihirdették a tábla határozatát — amelylyel a vizsgálati fogságot helybenhagyja — tegnapi kihallgatása alkalmából szenzációs vallomást tett.

Elmondta a Zeysig ügyben való szereplésének részleteit s megvallotta, hogy kikkel érintkezett az ügyben. A mikor a vizsgálóbírótól kijött, kezével hadonászva kemény kifejezésekkel illette azokat, a kik hajba sodorták és most veszni hagyják.

(Szenzációs kérdések.)

Zigány ma, amint már előzőleg is megtette, határozottan tagadta, hogy Bánffyval az egész ügyhöz köze van.

— Ilyesmit — ugymond — említettem ugyan Lakatos előtt, de csak tréfából.

Arra a kérdésre, hogy mi volt hát az ő szerepe s miért levelezett Banethtel, Zigány ezt a kijelentést tette:

— En csak a közvetítő voltam, még pedig Baneth Sándor és Fekete József között.

Hogy pedig az első perctől fogva gyanus Fekete József, akinek az ágense volt, e tekintetben a vádlott fölvilágosítást adni nem tudott, vagy csak — nem akart.

Ellenben ezt a kérdést is tisztázni látszik a szembesítés, mely Lakatos László és Zigány Árpád közt ezután történt. Persze kérdés, hogy igaz e az, amit e tekintetben Lakatos már a minap vallott s ma újból megerősített. Akkor ugyanis azt adta elő ez a fiatal hírlapíró, hogy ő Rudnay főkapitány egy ágensének a rábeszélésére Zigánynak, aki akkor már Bérczi tanácsos foglya volt, a rendőrség egyik hivatalos szobájában tizezer koronát ajánlott fel azzal a kikötéssel, hogy szökjék meg. Biztosították volna arról is, hogy bűnhődés nem éri.

(Rudnay szerepe.)

Ma megismételte Lakatos László, hogy ez a jelenet közte és Zigány közt csakugyan megtörtént.

— Történt pedig ez a Bérczi ur hivatalos szobájában.

Zigány: Ez szó szerint igaz!

Lakatos: Csak hozzá kell tennem, hogy arra az időre, míg Zigánynak ezt az ajánlatot tettem, Bérczi tanácsos ur magunkra hagyott. Ő egy szomszéd szobájában volt.

Zigány: Ugy van. Szóval: Lakatos ur megvette az ajánlatot, én pedig — mert a szökésre okom nem volt — azt visszautasítottam.

Lakatos a vallomás idevágó részét mindenben helybenhagyta.

Ezzel a szembesítés végét ért és Zigányt a börtönőr visszavezette a cellájába.

(A rendőr pasa nyilatkozik.)

Rudnay főkapitány a sajtóirodája útján ma ismét nyilatkozik. Nem tetszik neki az a határozat, amelyet a védőnek, dr. Halmai Elemérnek a letartóztatása folytán tegnap az ügyvédi kamara rendkívüli közgyűlése hozott, megbélyegezésén a rendőrség „durva” és erőszakos eljárását. A nyilatkozat ez:

A budapesti ügyvédi kamara közgyűlése egyik kartársának letartóztatásával foglalkozva, a rendőrség eljárását durva erőszakoskodásnak nevezi és megbélyegezi.

A rendőrség kijelenti, hogy nem tartja az illető ügyvéd kartársait hivatottnak arra, hogy a rendőrség eljárás felett a tényállásnak teljes ismerete nélkül — illetékesnek. A jogszolgáltatásnak pártatlannak kell lenni és ehhez képest a rendőrség eljárása felett is csak a független bíróság ítélkezhetik.

SZÍNHÁZ.

MŰSOR.

Szerda, okt. 4. „Katinka grófnő,” operette.

Csütörtő, okt. 5. „Váljunk el,” vígjáték. (Markovics Margit felléptével.)

Péntek, okt. 6. „Bibor és Gyász,” dráma.

Szombat, okt. 7. A debreceni színház fennállásának 40 éves jubileuma.

* Katalin grófnő harmadszor. Faragó és Hívós Iván operettje tegnap este is csak közepes házat vonzott. Az előadás most már tökéletesebb volt s a közönség sokat tapsolt a darab főszereplőinek.

* Blaháné jön. A nemzet csalóánya Blaháné tegnap sürgönyözött Oláh Károly városi tanácsnoknak, melyben értesíti, hogy a 7-én megtartandó jubileumi előadáson részt vesz és eljátsza a „Falu rossza” Finom Rózsi szerepét.

* Nincs pénztári előjegyzés. A színházi iroda ezúton is értesíti a közönséget, hogy a pénztár előjegyzéseket nem fogad el. A jegyek éppen azért árusíthatnak már egy nappal előbb hogy a közönség idejében hozzá juthasson s így mellőzhető legyen az elővétel, mely különben is a közönség kis részének érdekeit szolgálta.

* Október 6-án a gyásznapi emlékére „Bibor és Gyász” kerül színre főbb szereplők: Markovics Margit, Arday Ida, Szakács Andor, Békés Gyula, Ternyei Lajos, Deésy Alfréd és Krasznay Ernő.

TAVIRATOR.

Katonaság a főváros utcáin.

Budapest, október 3. különös képet nyújtott ma a főváros utcáinak képe. Katonák és huszárok jártak be a várost, mert a hatóság a fátylászmenet betiltása miatt arról félt, hogy zavargások lesznek. A fővárosban semmi se történt. Tünetetés nem volt.

Hajótörés.

Saigon, okt. 3. A Sully nevű cirkáló, a mely február havában az Along öbölben hajótörést szenvedett, közepén megtört. A cirkáló hátsó része 30 méter mélységre, az előrész pedig 15 méterre süllyedt. A törést taitua okozta. Az egy millió értékű hajó föl szerelését megmentették.

Új vasut megnyitás.

Konstantinápoly, okt. 3. Gradisteanu román földművelésügyi miniszter, Cuanda ezredes, a román tengerészetügy igazgatója, több szenátor és képviselő tegnap a Konstantinápoly-Szmirna-Románia utvonala megnyitására ideérkeztek.

A berlini nagy sztrájk.

Berlin, okt. 3. A reggeli lapok jelentik, hogy tegnap a villamossági munkások sztrájkjában semmi jelentékenyebb változás nem állott be. A városi vasut forgalmában és a világitásban nem voltak nagyobb zavarok. A sztrájkolók nyugodtan viselkednek. A rendet sehol sem zavarták meg. A munkások több helyen gyűlést tartottak, a melyek közül egyet a rendőrség feloszlattott, mert nem jelentették be előzetesen. Ma 25 gyűlés lesz.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, okt. 3.

Buzakinálát mérsékelt, vételkeves javult. Tartott irányzat mellett 35,000 méter-mázsa került forgalomba 5 fillérrel drágább áron. Egyéb gabonanemek tartottak. Idő: horus.

Buza októberre	15.74—76.
„ áprilire	16.48—50.
Rizs októberre	22.96—98.
„ áprilire	18.58—60.
Tíz októberre	12.48—50.
„ áprilire	12.90—92.
Tengeri májusra	13.28—30.
Repece 1906. augusztusra	24.40—60.

Törvénytörés.

§ Váltéhamisító banda. Nagyszabású bűnper tárgyalását kezdte meg tegnap a debreceni törvénytörés. Ez év január havában nagy feltűnést keltett az eset. Egy parasztemberekből alakult csalóbanda nyakra-főre hamisította a váltókat és osztokodott a nem mindennapi jövedelimen. D. Nagy Imre bősörményi fuvaros, Junoc József pénzügynök, Kövér Imre és neje Kerekes Kata, Klinka Imre, Kovács Mihályné és Bauer József debreceni lakosok voltak a szövetségelt banda tagjai. D. Nagy Imre gyárilag állította elő a hamis váltókat, mintegy huszat, melyekre több jómódú debreceni lakos nevét hamisította. A hamis váltókat különböző helybeli pénzintézetnél helyezte el. Az ilyen váltó tartozásokról az aláírottak ingatlanára bekebelezés történt és ekkor jöttek rá a családokra. Az ügy a törvénytörés elkerülését, ahol a most folyó tárgyalás 3—4 napot fog igénybe venni, mert ez egyben nem kevesebb, mint 52 tanút fognak kihallgatni.

Szerkesztői-posta.

Z. G. és Cs. D. Mindkettőjüknek igaza volt. Kopácsi kettő volt, az egyik (József) ferencendős szerzetesből lett reformátor volt, a sárospataki főiskola megalapítója, meghalt 1560 táján. A másik (y-nal és József keresztnéven) esztergomi érsek és hercegprímás, nevezetes katolikus vitairó. — Volt tehát református és katolikus Kopácsi (y) is. A perdöntésért felajánlottak tessék másként értékesíteni.

Sch. I. (Régi történet.) El vagyunk ilyesmivel látva, azért 10—12 nap múlva kerül reá a sor.

„Itt élned halnod kell!”

— Regény. —

Írta: Inctay Béla. 15.

I.

A vár és a kunyhó.

— A jelenetkezés tökéletes! Én Elzával, Béla Milicával lennénk boldogok, az én anyám mindanegyünk által, Zvolenszky Béla és Milica útján, Zsófi mama végül pedig az én közreműködésem révén Elzával! Mi homályos lehetne hát az Elza szavaiban?

Hanem a báróné komoly, nagyon komoly marad.

Egy tót asszony még megjárna rokonságnak, hanem ennyi tót egyszerre mégis sok lenne. Nem málterezni, de aranyozni kell a Serénkék kastélyát. Gonosz öreg delnő, de azért művelt s így meglehetősen mérsékelve mondja el, a mit gondol.

— Ön még fiatal arra édes Elza, hogy ennyi ember sorsa fölött döntsön. Hogy éppen ily egzaltált szellemben avatkozik bele az én családi ügyeimbe, azt nem abban keressem, mintha gazdasága elbizottá, képzelődővé tenné. Nem. Az anya jóságos szerete ugy látszik, nem volt arra elég erős, hogy önnel a fiatal urileányhoz illő korlátokat fölismertesse. Bármint ohajtanám, hogy Aladárnak kezét nyujtsa s ez által mindkét uri családnak jól megtörtölt érdekein alapuló, régi vágya teljesüljön, de ezt a frigyét egzaltált fölfogások nélkül tartom csak keresztülvihetőnek. A mit a vámon nyerek, azt a réven, az az hogy...

Itt a mama kissé belekeveredett a teksztusba. A vám és a rév mégsem alkalmas hasonlat, bár a hol érdekházasságról van szó, gondolatban mégis ott szerepel mindkettő.

Aladár siet segítségére a kantenanciája fogytára jutó urnőnek.

— Az az ha én nyerek összeköttetésben, általam pedig a család, a mikor Elzávalnak kezét elnyerem, ugyanannyit veszítené családnak, ha fivérem, egy Serénk, ugyanakkor a szegény tót tanító lányának nyujtaná kezét.

Eddig hallgatott csak Béla, de hogy türhette volna tovább a sivár gunyolódást, a mikor a szegény Zvolenszky és Milike teje föl kezd az ár tolni?

— Nem jól fejezted ki magad, Aladár. Nem is lesz abból vesztés, ha én Zvolenszky Milenát nőül veszem. És azt meg is fogom tenni.

— Az én akaratommal ugyan nem! pettant föl az urnő, mialatt ezer és ezer törött csillámló szarvacska hullt a porba a kötényéről, egy miniatűr atlasz butor, garnitúra, melyen a lábak és támlák szarvacsbogár-szarvából készültek, összevissza törve hullottak alá. Szegény kis liliputi kelengye tet!

— Az én akaratommal nem! ismétli a haragra gerjedt asszonyosság s nagyobb nyomaték kedvéért magasra emelte az egyik kezét.

(Folyt. köv.)

Hölgyek figyelmébe.

Napokban befejezett külföldi tanulmány utamról hazatérve, ezúton értesítem a n. é. urihölgy közönséget, hogy a legilletékesebben megállapított őszi és téli toilettek formáit és készítését megismertem. Különösen szem előtt tarva az egészség megvédését, ezen az eddigiektől teljesen eltérő, kiválóan praktikus **uj modellek készítését** mellfűző termemben saját vezetésem alatt megkezdtem és az eredeti párisi és angol fűző szerinti, legérzékenyebb alakhoz és megfelelő egészségi fűzők nálam kaphatók és próbálhatók. Mindezen **fűző készítményeimnek** kiváló és elismert előnye, hogy viseletük **igen hasznos, míg ellenben a gyárilag vagy szakértelem nélkül készített fűzők a női szervezetre rendkívül káros** 15 évi üzleti praxisom alatt az ország különböző részeiből hozzám érkezett t. rendelői és orvosi előismerő nyilatkozatokat tartalmazandó képes árjegyzékemet bárkinek kérésre bérmentve megküldöm. Saját készítményű fűzőimből állandóan dusraktárt tartok. Tisztításokat és javításokat a legolcsóbban vállalom. Teljes tisztelettel

Goldstein Karolin

mellfűzőgyára.

Debrecen, Piac-utca 42. szám.

Van szerencsém a m. t. vevőközönséget értesíteni hogy tulhalmazott raktár miatt a

férfi divat cikkeket

(u. m. Ingeket, alsó nadrágokat gallérokat kiegészítőket, kalapokat, nyakkendőket stb.)

beszerzési áron alól

bocsátom áruba.

Ezen kedvező bevásárlási alkalmat a m. t. vevő közönség szíves figyelmébe ajánlom.

Tisztelettel:

BORSOS KATA,

DEBRECEN, Városháza.

Hirdetések

felvetetnek a kiadóhivatalban.

Berlitzrendszerű

Nyelviskola

Francia, Német, Angol nyelv-és irodalom.

Osztály és magánoktatás

Felvételek naponta:

d. e. 11—12. d. u. 5—6.

Széchenyi-u. 19. sz.

Szabályzatokat ingyen és bérmentve.

Alapítotott 1875.

Több éremmel kitüntetve

BUTORRAKTÁRAIM

tulhalmazottsága miatt évtizedek óta kitűnő hírnévnek örvendő

cs. és kir. udvari

butorgyáram

elismert elsőrendű készítményeit a legolcsóbb árak mellett ajánlom a nagyérdemű vevőközönségnek.

Költségvetéssel és mintákkal kérésre díjmentesen szolgállok.

Schwartz Vilmos

Debrecen, Piac-utca 71. szám.

Legjobb bajuszpedró
a híres Debreceni
„CIVIS“ bajuszpedró

nely nem tép, de jól összetartja és nödteti

a bajuszt!

1 doboz ára 40 fillér.

Készítő helye s főraktára

Mihalovits Jenő

gyógyszertára a „Kigyó“-hoz DEBRECENBEN.

Legolcsóbb és legjobb sorsjegyek

3% Magyar Jelzalog Hitelbank nyereség sorsjegyek.

3 huzás évenként: a legközelebbi f. é. június hó 25.

3 főnyereség évenként 200.000, 100.000, 100.000 kor.

3% évente 6 korona kamat jövedelmezőség.

100 drb.

Egy 3%-os magy. jelz. nyer. sorsjegy megvásárlására egy társaságot alakítottunk 50 tag részére, oly formán, hogy minden tag

25 havi 10 frtos részlet befizetése ellenében, jogot szerez, az időközi esetleges nyereségekre, a teljes befizetések után pedig 2 drb eredeti

3% magy. jelz. nyeres. sorsjegyre illetve nyereség jegyre.

Csak rövid ideig fogad el előjegyzéseket a

Debreceni Ipar és Kereskedelmi bank.

A legjobb arc-
széplítő szer a

SERAIL-ARCZKENŐCS,

mely az arcot tisztítja, fehéríti és bársony puhává teszi.

Minden ártalmas alkatrész nélkül!

Egy tégely ára
1 kor. 40 fillér.

Egy kis tégely
ára 70 fillér.

Serail-szappan. } Kitűnő toilett szappan-
Eps-szappan. } nos a kendő haszná-
o latához o

Serail-creme. nappali használatra.

Serail-puder. Kiváló finom arcpor három színben, fehér, rózsás és krém

1 doboz ára 1 korona.

Szerail-szájvíz. A legjobb szájvíz.

Kapható: dr. Rothschnek V. Emil, Mihalovics István, Tóth Béla, Füleky Pál, Muraközi László, Balázs Ödön gyógyszerészek uraknál, valamint Josa és Jóna urak droguerájában.

Továbbá a készítőnél: **ROZSNYAI MATYÁS** gyógyszerésztárában

Aradon szabadság-tér, valamint minden más gyógyszerésztárában.

A Horváth féle

**gőzfűrésztelenen vágott tölgy-
tüzifa 100 kilogrammonként**

75 korért kapható.

Nagyobb vételnél árkedvezmény.

DONOGAN ÉS SOMOSSY

Debrecen, Kistemplombazár.

Megérkeztek raktarra az
ősz divat ujdonságaiDivat kelmék
Angol flanellek
Posztók Costümre
Mosó velezek stb. stb.

Külön szőnyeg osztály.

Alkalmi ajánlat!

Mostani időnyre van szerencsém a becses virág kedvelőknek ajánlani igen nagy készletemet szép szobai Pálmák-lól és növényekből, melyeket igen olcsó árban bocsátok helyszűke miatt eladásra. Továbbá élő virág esokrokat és koszorukat legjobb izléssel kiállítva, melyek elkészítéséhez egy ügyes virágkötőnöt Bécsből hozattam.

Jácint hagymák frissek megérkeztek, szépek és erősek, jó eredményt várhatunk! Becses és tömeges megrendeléseket kérve vagyok kiváló tisztelettel

Paczelt Fános mag és virágkereskedő
Debrecenben.

Videki megrendeléseket pontosan elkészíték és csomagolásra nagy gond fordítatik.

Ekszer különlegességek**KIZARÓLAG****Halász Nándor** ékszerésznél kaphatók**DEBRECEN Piac-utca 24 szám.**

Fehérló szálló épületében.

Szőlővessző

A világhírű

„Delawáre“

adja a legjobb bort!

Oltani permetezni nem kell!
a szőlészet kincse.**A phyloxeraának ellent áll!**

Leírását és árjegyzéket ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!

Nagymenyiségű sima és gyökeres Delawáre vessző eladás

Cim:

Szigyártó és Takács

Telep: Alsó-Seged

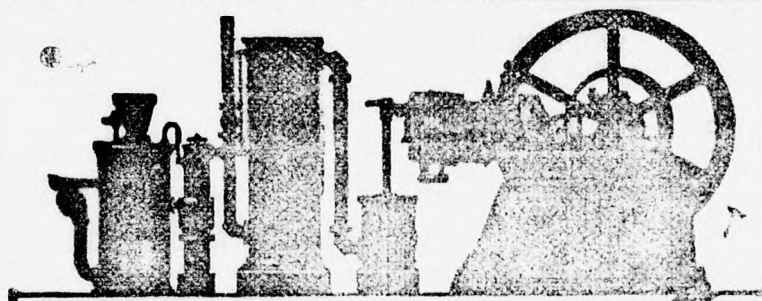
Központi iroda: **Felső-Seged**,
Somogy-m

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Hirdetések művészi illusztrálása, szövegezése, eredeti tervezetek kidolgozása és előleges költségvetések teljesen díjtalanul.

GOLDBERGER AV.
BUDAPEST, VAGY-UTCA 20. - HIRDETÉSI IRODA.

Eredeti OSERS és BAUER motorok

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18.

Motorgyár és vasöntöde: Bécs.

Benzin és petroleum-motorok és locomoblok, szivó-gáz-motortalpakok 2-3 hál. üzemköltséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Előszemélyi gyártmány. — Kölségvetés és árjegyzék ingyen.

Minden „tökéletes“ és „legtökéletesebb“-nél jobbak, évtized óta kipróbált, kiállításokon is elsődijjkat nyert.

különleges kézi borsajtóink,

melyek húzásierőre épülvén, nyomóképességben felülmulják a hidraulikus préseket.

Árusítjuk pedig gyártelepünkön első kézből, jutányosan, feltétlen jótállással.

A ki nem ellensége saját anyagi érdekének, az ne vegyen vásári csizmát!

Szolgálatkész tisztelettel:

Debreceni Vasöntöde és Géplakatosság

Péteri-fia végén, a Hadházi-utcában.